

Skriftlig innspill fra Naturvernforbundet og WWF Verdens naturfond

Høring: Representantforslag om å lyse ut 26. konsesjonsrunde

Innspillsdato: 25.02.2025

Høringssvar fra Naturvernforbundet og WWF Verdens naturfond

Naturvernforbundet og WWF Verdens naturfond avgir ved dette høringssvar til Dokument 8:87 S (2024-2025) fra representantene Tina Bru, Nikolai Astrup, Ove Trellevik og Bård Ludvig Thorheim fra Høyre.

Forslaget omhandler å lyse ut 26. konsesjonsrunde, som er tildeling av utvinningstillatelser på norsk sokkel. Konsesjonsrundene er en av to prosesser for å tildele utvinningstillatelser, sammen med Tildeling i Forhåndsdefinerte Områder (TFO).

Der hvor hensikten med TFO var å tildele areal i nærheten av eksisterende infrastruktur, er formålet med konsesjonsrundene å tildele areal i nye, mindre kjente deler av sokkelen.

25. konsesjonsrunde ble delt ut i juni 2021. Siden den gang har budsjettavtalen mellom AP/SP-regjeringen og SV om statsbudsjettet for 2023 satt neste konsesjonsrunde på vent ut inneværende stortingsperiode.

De undertegnede organisasjonene mener at forslaget fra representantene om å lyse ut 26. konsesjonsrunde må avvises på bakgrunn av følgende argumenter:

- Letestans er avgjørende for å nå klimamålene
- 26. konsesjonsrunde vil omfatte våre aller mest sårbare og verdifulle havområder
- En fortsatt offshore olje- og gassproduksjon bryter med havpanelet sin definisjon av en bærekraftig havøkonomi, et panel som Norge er initiativtaker til og leder av
- Synkende europeisk etterspørsel etter norsk gass

- Fortsatt oljeleting svekker Norges omstillingsevne
- Norge er godt rustet for en omstilling
- TFO-utvidelsen taler mot utlysning av ny konsesjonsrunde
- Løber interesse fra oljeselskapene i Barentshavet

Letestans er avgjørende for å nå klimamålene

Norge har forpliktet seg til Parisavtalens mål og ambisjoner. Det vil si at vi skal holde den globale temperaturøkningen på godt under 2 grader og jobbe for at temperaturøkningen ikke overstiger 1,5 grader. Kunnskapen tilsier at det ikke vil være mulig å oppfylle disse forpliktelsene dersom Norge fortsetter å lete etter mer olje og gass. Både FNs klimapanel (2022) og det internasjonale energibyrådet (IEA 2021, 2023) er tydelige på at det ikke er rom for å lete etter mer olje og gass dersom verdens klimamål skal nås.

For å oppnå målene i Parisavtalen har Norge lovfestet at vi skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Klimautvalget 2050, som ble utnevnt av Erna Solberg, leverte høsten 2023 sin rapport om hvilke veivalg Norge står overfor for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Utvalget mener at det ikke vil være mulig for Norge å nå dette målet uten å omstille oss vekk fra olje- og gassproduksjon. Utvalget mener derfor at det bør lages en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet. Det anbefalte også at Norge umiddelbart slutter å lete etter olje og gass langt fra eksisterende infrastruktur. I tillegg anbefalte utvalget en pause i all letevirksomhet og godkjenning av nye oljefelt inntil en slik strategi er ferdigstilt (Klimautvalget 2023). Med andre ord er en gjenåpning av 26. konsesjonsrunde stikk i strid med Klimautvalget sine anbefalinger og vil undergrave Norges forpliktelser til å bli et lavutslippssamfunn.

26. konsesjonsrunde vil omfatte våre mest sårbare og verdifulle havområder

Så godt som alle områdene som vil tildeles gjennom 26. konsesjonsrunde befinner seg i særlig verdifulle og sårbare områder, såkalte SVO-områder. Eksempler er eggakanten nord, sentrale Barentshavet og kystsonen Finnmark. Dette er områder som er vitenskapelig definert som SVOer gjennom forvaltningsplanene for norske havområder på grunn av sine naturverdier og viktighet for økosystemfunksjoner. Videre skal disse områdene ha en generell høyere aktsomhet. Derfor fremstår det som svært uansvarlig å skulle åpne for nye letelisenser gjennom 26. konsesjonsrunde.

Ved olje- og gassleting vil det alltid være en fare for at uhell og ulykker kan skje. Som rapportene fra Havtilsynet med oversikt over akutte utslipp viser (RNNP), skjer det regelmessig større og mindre utslipp fra norsk sokkel. I havområder der dyrelivet har sine viktigste leve-, gyte- og

oppvekstområder, mener havforskerne og de miljøfaglige etatene i landet vårt at risikoen for dyreliv, leveområder og økosystemfunksjoner er for stor. Konsekvensene ved et oljeutslipp blir rett og slett for store for dyrelivet og for de andre næringene som også finnes i de samme havområdene, som fiskeri. I mange av SVO-områdene vil andre aktiviteter tilknyttet petroleumsaktivitet også kunne ha negative effekter. Seismikkskyting er et eksempel på en slik aktivitet. Forskning har vist at seismikkskyting både kan ha en dødelig effekt på dyreliv i nær tilknytning til aktiviteten, en skremmeeffekt på dyreliv i nærheten av lydilden samt være svært negativ for langdistansekommunikasjon for en del hvalarter. Summen av de negative konsekvensene for dyreliv, leveområder og økosystemeffekter må derfor konkluderes med at det ikke tillates oljeboring i områder med store korallrev, med viktige gyteplasser for fisk eller som er viktige matfat eller migrasjonsruter for sjøfugl og hval.

Norge har et internasjonalt ansvar for å følge opp den globale naturavtalens mål om å stoppe og reversere tapet av natur og økosystemer både til lands og til havs. Som leder av det internasjonale panelet for en bærekraftig havøkonomi (også kalt havpanelet) forsterkes dette ansvaret. Norge har gjennom havpanelet forpliktet seg til å ha 100 prosent bærekraftig havforvaltning innen 2025. Gjennom arbeidet med naturavtalen har vi også forpliktet oss til å verne 30 prosent av norske havområder innen 2030. I dag har Norge kun vernet rundt 1 prosent av våre egne områder. Det haster med andre ord med flere og bedre marine verneområder. Til tross for at Norges havområder består av enorme naturverdier, er det fortsatt uklart hvordan Norge har tenkt å følge opp sine forpliktelser om å verne og beskytte sårbar og verdifull havnatur. Istedenfor venter vi på “en vurdering av hvordan et mål for vern og bevaring av havområdene kan fastsettes og oppnås etter at den pågående prosessen med å beregne hvilke områder som allerede kan regnes som bevart, er fullført”.

I kontekst av Norges rolle som leder av havpanelet og spørsmålet rundt olje- og gassproduksjon er det også verdt å nevne at havpanelets egne ekspertgruppe har konkludert med at: “Fortsatt eller økt offshore olje- og gassutvinning er konseptuelt vanskelig å inkludere i definisjonen av en bærekraftig havøkonomi.”

Synkende europeisk etterspørsel etter norsk gass framover

En verden i omstilling får stadig mindre bruk for olje og gass. Ifølge det internasjonale energibyrådet vil vi få et stort overskudd av olje i markedet allerede i 2030 (IEA Oil 2024).

Ved leting i nye områder langt fra eksisterende infrastruktur vil det ta lang tid før det kan produseres noe. Det vil i gjennomsnitt ta over 10 år fra leting til produksjon, og et middelstort felt vil gjerne produsere i flere tiår. Det kan altså bety olje- og gassproduksjon godt inn i andre halvdel av vårt århundre, når vi allerede er på overtid for å nå klimamålene. Da vil også argumentet om det umiddelbare gassbehovet til Europa bortfalle.

Etter Russlands invasjon av Ukraina har europeisk klimapolitikk blitt forsterket for å gjøre EU uavhengig av import av gass. Prognoser viser at resultatet av denne politikken også er en stor nedgang i EUs gassbehov – uavhengig av hvor gassen kommer fra.

En prognose som bygger på tall fra IEA, DNV og Rystad Energy viser at det er mer enn nok gass i eksisterende felt for å dekke EUs gassbehov, gitt EUs juridisk bindende politikk (On Thin Ice, 2024). Det er ikke behov for noen nye felt, selv når EU faser ut all russisk og annen gass fra utenfor Europa.

EU er på vei mot å overoppfylle sine mål for utfasing av gass. Ferske tall fra IEEFA viser en 20 prosent nedgang i EUs gassforbruk fra 2021 til 2024. I det Internasjonale Energibyråets prognoser basert på EUs klimamål, vil etterspørselen etter gass være 32 prosent lavere allerede i 2030. I 2050 er etterspørselen estimert til å være over 90 prosent lavere enn i 2022.

EU-kommisjonen har nylig også inngått et nytt partnerskap med Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA), som følger opp EUs ambisjon om å omstille seg raskt bort fra fossil energi – forpliktelsen som også Norge signerte på under COP28 i Dubai. I partnerskapet mellom EU og BOGA skal man se på hvilke implikasjoner EUs klimamål har for både etterspørsel og tilbud etter fossil energi.

Europa er på vei til å avvikle kundeforholdet til norsk gass. Derfor er tiden inne for å justere olje- og gasspolitikken i tråd med at vår største kunde omstiller seg bort fra fossil energi. Vi må stole på at EU gjennomfører den klimapolitikken de har vedtatt.

Fortsatt oljeleting svekker Norges omstillingsevne

Norge står overfor en dobbel omstillingsutfordring i tiden fremover. For andre land handler omstillingsutfordringen i hovedsak om å imøtekomme klima- og miljøutfordringer og legge om energisystemet. I Norge må vi i tillegg utvikle en helt ny næringsstruktur for å finansiere velferdsstaten når verden rundt oss omstiller seg vekk fra vår viktigste inntektskilde, olje og gass. I motsetning til andre land er det fremdeles uklart hvilke næringer Norge skal leve av i fremtiden. Derfor kan det være fristende å fortsette med det vi allerede kan, og som skaper verdier i dag. Men fortsatt oljeleting innebærer også at Norge binder kapital, innovasjon, kompetanse og fornybar kraft til en næring som resten av verden er i ferd med å omstille seg vekk fra. Ved å fortsette å prioritere våre knappe ressurser på oljenæringen risikerer vi at omstillingen blir forsinket eller at vi i verste fall mislykkes. Dessverre er Norge allerede i ferd med å sakke etter. Ifølge Abelia sitt omstillingsbarometer taper Norge mot våre nordiske naboland både når det kommer til å sikre kompetanse for fremtidig næringsliv, men også når det kommer til innovasjon og entreprenørskap (2024). Derfor haster det å bruke ressursene riktig.

Vi må prioritere arbeidskraften vår

Perspektivmeldingen som ble lagt frem høsten 2024, viser at Norge vil få et stort underskudd av arbeidskraft i årene fremover. Ifølge kompetansebehovsutvalget (2023) vil omstillingen til et lavutslippssamfunn kreve mye av den samme kompetansen som i dag finnes i oljenæringen. Derfor er det et problem dersom vi fortsetter å binde opp arbeidskraften til letevirkosomhet og utbygging av nye

oljefelt. Dette underbygges også av flere andre rapporter, for eksempel en utredning fra Oslo Economics (2022), som ble laget på oppdrag fra LO og NHO, og rapporten Rettferdig grønn omstilling (2024) fra alliansen Broen til framtiden.

Vi må prioritere den fornybare krafta vår

Klimautvalget 2050 sin utredning peker på at vi fremover er nødt til å prioritere hvordan vi bruker våre knappe ressurser. Dette gjelder for eksempel den verdifulle, fornybare krafta vår. Elektrifisering av potensielle nye olje- og gassplattformer for å kutte utslipp fra sokkelen vil beslaglegge kraft som vi trenger for å kutte utslipp i industrien eller for å bygge opp nye, grønne næringer. Det vil også skape enda større press for nedbygging av sårbar natur. De undertegnede organisasjonene mener derfor at det vil være feil prioritering å bruke den verdifulle, fornybare krafta vår på nye olje- og gassfelt som vil forlenge levealderen til en industri som ikke hører hjemme i et lavutslippssamfunn.

Norge er godt rustet for en omstilling!

Det kan bli vanskelig å finne en enkelt næring som kan gi like høy verdiskaping som det petroleumsnæringen har gitt oss gjennom mange tiår. Samtidig er det verdt å ha med seg at konsekvensene for norsk velferd likevel vil være relativt beskjedne. En analyse fra Cappelen og Rosendahl (2024) viser at stans i videre olje- og gassleting vil ha begrenset innvirkning på statens evne til å finansiere offentlig (og privatøkonomisk) velferd, mye takket være pensjonsfondet. I tillegg viser modellanalysene at utfasing av petroleumsaktiviteten vil være gunstig for konkurranseutsatte bedrifter på fastlandet. Dette vil være med på å dempe velferdseffektene av å stanse videre leting (SSB 2020, 2024).

Selv om Norge står foran en rekke utfordringer i årene fremover, er det viktig å huske på at vi tross alt er godt rusta for en omstilling. Faktisk blir Norge ansett som et av oljelandene i verden som har best forutsetninger for å håndtere en omstilling vekk fra olje- og gassproduksjon (Muttit og Kartha 2020). Dette skyldes blant annet et høyt inntektsnivå og høyt utdanningsnivå og stor akkumulert finanssparing i Statens pensjonsfond utland.

Historien har også vist at vi nordmenn har kommet styrket ut av store samfunnsomveltninger. Kyst-Norge har sett muligheter og klart å omstille seg flere ganger tidligere. Opp gjennom historien har norsk arbeidsinnsats, kompetanse og evne til å utnytte mulighetene bygd det samfunnet vi er stolte av å bo i dag, og det gir oss selvtillit til å tørre å satse også i den nye lavutslippøkonomien. Vi har klart det før, og vil klare det igjen!

Politisk utvidelse av TFO-rundene taler mot utlysning av ny konsesjonsrunde

Forslagsstillerne skriver i forslaget: "Støre-regjeringen har så langt ikke lyst ut noen nummererte runder. Selskapene på norsk sokkel har dermed ikke fått nødvendige tillatelser til å lete i områder der geologien er mindre kjent, men der funnene ofte kan være betydelige."

De undertegnede organisasjonene mener at dette er feil. Arealene som har blitt innlemmet i TFO-rundene de siste årene, har vokst langt utenfor områder nær eksisterende infrastruktur og inn i områder hvor geologien er mindre kjent. Dette er en utvikling som startet lenge før konsesjonsrundene ble satt på vent i forbindelse med budsjettavtalen i 2023.

TFO utvides årlig etter en kort høringsprosess og lyses ut med oppdatert søkbart areal i mai/juni. Myndighetenes kriterier for å utvide området er generelle og har åpnet for en aggressiv utvidelse som har gått langt vekk fra intensjonen med leting i modne områder. Fra Meld. St. 28 2010–2011 En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten, side 84:

“Ved utvidelse av det forhåndsdefinerte området foreslår myndighetene arealer som karakteriseres som petroleumsfaglig modne. Med utgangspunkt i definisjonen av petroleumsfaglige modne og umodne områder har myndighetene operasjonalisert dette til følgende petroleumsfaglige kriterier, hvor ett eller flere legges til grunn for forslaget:

– Areal er infrastrukturnært. Dette omfatter både eksisterende og planlagt infrastruktur. Eventuelle ressurser i arealene anses som tidskritiske.

– Areal med letehistorie. Dette omfatter arealer som er tidligere tildelt og tilbakelevert, areal med kjente letemodeller og areal som ligger mellom tildelt og tilbakelevert areal.

– Areal som grenser til eksisterende forhåndsdefinerte områder, men som ikke er omsøkt i nummererte runder”

Det siste kriteriet har åpnet for at TFO har omfattet stadig større områder, svært langt fra eksisterende infrastruktur. Dette gjelder spesielt i Barentshavet, hvor det per i dag kun eksisterer tre olje- eller gassfelt. Ytterste del av områdene i Barentshavet innlemmet i TFO ligger omkring 380 km fra eksisterende infrastruktur. I TFO 2024 ga staten tilbud om én lisens i Barentshavet, like ved Goliat.

I praksis betyr dette at de fleste områdene på norsk sokkel allerede omfattes av TFO-ordningen, med unntak av ytterkantene av Barentshavet sørøst, i de nordøstlige og sørøstlige hjørnene mot delelinjen til Russland. Dette er områder som er ekstremt langt fra eksisterende infrastruktur og hvor oljevernberedskapen er ikke-eksisterende.

Tidligere letesjef i Equinor har selv nylig uttalt nylig at “(...) vi har en situasjon på norsk sokkel hvor det er ikke noe problem i forhold til tilgang på areal. Industrien har fått stort sett alt de ønsket.” (Dagens Næringsliv, 23.02.25).

Manglende interesse fra internasjonale oljeselskaper

TFO 2023 inneholdt en dobling av antallet lisenser i Barentshavet sammenlignet med året før. Den gang roste energiministeren responsen i Barentshavet og oppfordret flere selskaper til å gå inn. Men av de åtte lisensene i området var det påfallende mangel på internasjonal interesse: Bare norske selskaper var på listen.

Oljeboring i de arktiske områdene som 26. konsesjonsrunde vil omfatte, er ansett som kontroversielt fra et internasjonalt perspektiv. USA har tidligere uttalt at de ikke ønsker oljeboring i Arktis, og EU har gått inn for oljestans i Arktis og ønsker også et forbud mot utvinning.

Fortsatt oljeleting og satsing på ny infrastruktur innebærer også risiko i et økonomisk perspektiv. Mye tyder på at selskapene ikke ønsker å ta risikoen ved utforskning og investering av nye prosjekter svært langt fra eksisterende infrastruktur – spesielt ikke i en verden som er i ferd med å omstille seg vekk fra fossilt.

Konklusjon

En gjenåpning av 26. konsesjonsrunde vil være svært negativt av hensyn til både klima, sårbar havnatur, Norges troverdighet som ansvarlig havnasjon gjennom blant annet havpanelet, samt Norges omstillingsevne. De undertegnede organisasjonene ber derfor om at forslaget avvises.

Kilder:

Abelia (2024) Omstillingsbarometeret Omstillingsbarometeret | 2024 | Abelia

Cappelen og Rosendahl (2024): Leting etter olje og gass: Effekter på norsk økonomisk velferd Sist-versjon_leting-etter-olje-og-gass.pdf

EU-kommisjonen går inn for oljestans i Arktis – E24

FNs Klimapanel (IPCC, 2022): Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [P.R. Shukla, J. Skea, R. Slade, A. Al Khouridajie, R. van Diemen, D. McCollum, M. Pathak, S. Some, P. Vyas, R. Fradera, M. Belkacemi, A. Hasija, G. Lisboa, S. Luz, J. Malley, (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. doi: 10.1017/9781009157926

Havtilsynet (2024) RNNP Akutte utslipp RNNP Akutte utslipp 2005-2023

IEA (2021) Net Zero Emissions by 2050: A Roadmap for the Global Energy Sector. Net Zero by 2050 – Analysis - IEA

IEA (2023) Net Zero Roadmap: A global Pathway to Keep the 1,5 C Goal in Reach: Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA

Joe Biden vil stoppe oljeboring i Arktis – og vil ha Norge med på laget – NRK Urix – Utenriksnyheter og -dokumentarer

Klimautvalget 2050 (NOU 2023): 25 Omstilling til lavutslipp – veivalg for klimapolitikken mot 2050

Kompetansebehovsutvalget (2023): Utfordringer for grønn omstilling i arbeidslivet KBU-temarapport-2023.pdf

Meld.St.31 (2023-2024) Perspektivmeldingen 2024 Meld. St. 31 (2023–2024) - regjeringen.no

Meld. St. 28 (2010–201) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten

Muttitt, G. and Kartha, S. (2020). Equity, climate justice and fossil fuel extraction: principles for a managed phase out. Climate Policy. <http://www.tandfonline.com/10.1080/14693062.2020.1763900>

Oslo Economics (2022): Kompetanse og kunnskapsbehov for det grønne skiftet oslo-economics-kompetanse--og-kunnskapsbehov-for-det-gronne-skiftet.pdf

Parisavtalen (2015): Adoption of the Paris agreement ADOPTION OF THE PARIS AGREEMENT - Paris Agreement text English

Samfunnsøkonomisk analyse m.fl (2024) Rettferdig grønn omstilling Rapport

SSB (2020) Konsekvenser av redusert petroleumsvirksomhet Konsekvenser av redusert petroleumsvirksomhet - SSB

Tidligere letesjef i Equinor mener oljeselskapene må ta mer risiko | DN

Zero Carbon Analytics (2024): On thin Ice. Norway's fossil ambitions and the EU's green energy future On thin ice: Norway's fossil ambitions and the EU's green energy future - Zero Carbon Analytics

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo
Sentralbord: 23 31 30 50

Ansvarlig redaktør: Mona Mortensen Krane
Nettredaktør: Lars Henie Barstad